BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BANKA KOMBËTARE E SHQIPNIS
BANCA NAZIONALE D'ALBANIA

FJALIM

I MBAJTUR PREJ KRYETARIT
PËR INAUGURIMIN E SELIS SË DURRËSIT

DISCORSO

PRONUNCIATO DAL PRESIDENTE
PER L'INAUGURAZIONE DELLA SEDE
DI DURAZZO

BKSH

Shkëlgesa, Zotërinj,

Jam ndihmësit mirënjohës të gjithë atyre që prej vërdallë të ligës dhe të afërmë, dashtë të ndihmëkan këtu për të mar pjesë në inaugurimin e Selisë definitive të Bankës Kombëtare të Shqipërisë. Dhe veçanërisht dashtë të çaq nderimin e mirënjohjes s'ënë Shkëlqesarve të tyre Ministravet, Autoritetevet të tjerë politike dhe ekonomikë, përfaqësuesvet të trupit diplomatik, dhe „last not least", për kuptimin simpatik ndihmë dhe mirëdashjen, të cilavet Drejtori të përgjithëshëm të Bankës d'Italis. Për cilëtë personalitetet e tjerë që dashtë të na nderonin me ardhjen e tyre në këtë ceremoni, duke i dhënë këtij një madhështi më prestigj e lyrë dhe me namurin, meritojnë lavdërim. Sepse një flamë entuziazmi mallkon ndërsjet secili interesant për të dëftyer: jo madhështin bombastike të institucionit industrial të mëdhenj, jo impozantën e gjithëshëm të furnavet metalurgj, jo perfeksionin gadi ëngjëllor të makinarit mekanik të ndryshëm mbë, jo komplikacionin e nevojshëm të laboratorëvet kimikë, jo sistemat e mbrëthëna ajr të vegjëlvet hidraulikë. Asnjë nga këto. Industria e monedhës dhe e kredis, përveç një ndërtesë të ngrehur me solidet, përveç lakuriqvet shkurtimë të pajisura me rezistencë shumë të madhë, përveç një zyrash, ruhet ka tjetër veçë për t'a ndjyer vëzhgimin të gjithë të saj. Industria e monedhës dhe e kredis formohet në zemrën prej një administrimi të kujdesur, prej një shkëlqimi të natur të reparteve mbë qarkullimit, mbikëqyrë dhe përdorimevet dhe prej kujdesimi konstant të kontrollës. Industria e monedhës dhe e kredis ngrihet mbi parimet themelore të paka, por mbi një vazhdim të qëndrueshëm të aplikimin e tyre. Dhe gjendjë është, po të një kohë, e lehtë dhe e vështirë, e lehtë dhe komplekse, e bezdisur dhe e pabesë-

Eccellenze, Signori,

Sono sinceramente grato a tutti quanti, da lontano e da vicino, hanno voluto qui convenire per partecipare all' inaugurazione della Sede definitiva della Banca Nazionale d' Albania. Ed in modo particolare devo esprimere i sensi della maggiore riconoscenza alle Loro Eccellenze i Ministri, alle altre autorità politiche ed economiche, ai rappresentanti del Corpo diplomatico, e „last not least" — per l' altissimo significato di solidale simpatia e benevolenza — all' illustre Direttore Generale della Banca d' Italia. Ma anche le altre personalità che hanno voluto farci l' onore di intervenire a questa cerimonia e conferirvi solennità col loro prestigio e col loro numero sono meritevoli di elogio. Perchè, una Banca di emissione non ha gran che di interessante da mostre: non le combinate meccanicità dei grandi impianti industriali, non l' imponente intreccio degli alti forni, non la perfezione quasi ottenuta dei ben ordinato macchinario meccanico, non la misteriosa complessità dei laboratori chimici, non le gigantesche masse delle opere idroelettriche. Nulla di tutto questo. L' industria della moneta e del credito, all' interno di un edificio solidamente costruito, all' interno di locali di sicurezza dotati di resistenza elevatissima, all' interno di una serie di uffici, nulla ha da mostrare ai visitatori della sua sede. L' industria della moneta e del credito è tutta sostanzialmente di ordine ed ecatalità amministrativa, di ben ponderato equilibrio di rapporti fra circolazione, copertura e impieghi, di costante cura di controlli e di sorveglianza. L' industria della moneta e del credito si regge su pochi principi fondamentali, ma su di una distorta assiduità meticolosa della loro applicazione. Epperciò è, ad un tempo, facile e difficilissima, semplice e complessa, sicura ed infida.

Por jo vetëm gjë industria e monedhës dhe e kredis nuk ka nevojë të diskutohet interesante për të paraqitur, sa ju lavdëroj për ardhjen dhe interesimin t'Uaj. Por ju lavdërroj edhe për mbi institutet evropiane, që kur ne ngrefim, qëndrojnë fatalisht kritika. Dhe sia që si Ju, ligj me shpirt të qetë në shtypin e kritikuar japin prova gjenial, superioritet shpirti dhe merrojnë lavdërime.

Por mbi këtë pikë dua t'Ju them se edhe na kemi gazetë dhe duke t'Ju konfirmuj se ky gazetë nuk na kushton shumë. Kritika— e them me shqetësim të plotë — ju vetëm që nuk na trazojnë, por na japin fuqi dhe ne duhet se mora që kemi marë edhe një e drejtë dhe e mirë. Të gjithë Bankat evropiane që kanë marë përsipër të detyrë kryesore të shfrytëzojnë, para g'do sendi tjetër, vlerën e plotë të monedhës, të gjitha bankat evropiane, të cilat në ndarjen e kredis kanë patur gjithnjë parasysh që përgjegjësia e tyre m'e madhe nuk duhet kundrejt aksionistëve dhe nuk qëndrojnë në dhënien e fitimeve sa më tepër të mundshëm, por qëndrojnë në vlerën interesin të bankonotave të tyre, kur këtë gjithnjë objekt kritikash. Nuk ka nevojë të kujtojm bankatë evropiane që u hapen, që nga themelimi i "tyre dhe që gjithë kohën e jetës së tyre të gjatë, monumente më të mëdhenj se bota të dinaris monedhave. Bankës së Anglis; rrjedhon të kujtojnë polemikat të cilat ka qënë objekt dhe ne kohën kohërat e fundit, kur—dhe me sakrifica—filloj për shkëmbim aurumi, një politikë të drejtë të të kredis dhe deshi kërkonin që ekzistenca të gjithë të bankonotave të saj me ar në. Edhe sot, dalë nga disa dëmtime që po i sjell qëndrimi borxhi të valutës dhe të kredis britanike, Partia e punës ka filluar në Anglë një luftë të ngrohtë për rikthimin radikal të institutit të monedhës, i cili me autonomi e vet, ka një përkundrazi shkëputur me shumë rigjë Parandalin britanike. Dhe sa kritika të qëta nuk shkaktoi politika e vigjant tjetër të industrisë së monedhës dhe të kredis, duam të themi Federal Reserve Banks të Amerikës? I ri nga moda—dalë që u ngrit në fillim të kohës

Ma non è soltanto perchè l'industria della moneta e del credito non ha cose veramente interessanti da presentare che io lodo il vostro benevolo e il vostro interessamento. Lo lodo anche perchè sugli istituti di emissione, su tutti gli istituti di emissione, incombe, fin dal loro primo sorgere, un fatale destino di critica. E chi, come Voi, entra serenamente nella casa criticata, dà prova di coraggio e di superiorità di spirito e merita d'essere ringraziato.

Ma su questo punto debbo dirvi che anche noi abbiamo coraggio e debbo confessarvi che quello coraggio non di rado ci che. Le critiche — ad essere completamente franchi — anche preoccupanti, ci confortano e ci dimostrano che la via battuta è la giusta e la buona. Tutte le Banche di emissione che si sono imposte come loro precipuo compito quello di salvaguardare innanzi tutto il pieno valore, reale e assoluto integrale, della moneta; ma le Banche di emissione, le quali nella distribuzione del credito hanno avuto sempre presente che la maggiore responsabilità loro non è verso gli azionisti e non consiste nella corresponsione dei maggiori dividendi possibili, ma bensì nella intrinseca bontà delle loro liquidazioni — sono state oggetto di critica. Anche senza risalire lontano alle campagne acerbe e dure che furono mosse sino dalla sua fondazione e durante tutta la sua lunga esistenza, al maggiore monumento di saggezza monetaria che esista al mondo, alla Banca di Inghilterra, basterà ricordare di quante polemiche essa sia stata oggetto anche in anni recenti, quando — sia pure a costo di sacrifici — intraprese, al fine del ristabilimento monetario, una severa politica del credito e volle il ritorno alla perfetta equiparazione del suo biglietto con l'oro. Ed anche ora, incurante del danno che può arrecare alla solidità monetaria della valuta e del credito britannico, il partito del lavoro sta muovendo in Inghilterra una vibrata campagna per una radicale trasformazione dell'antico istituto, che nella sua autonomia ha invece reso inestimabili servigi all'Impero britannico. E quali e quante critiche non ha sofferto la politica dell'altra colossa dell'industria monetaria e creditizia mondiale, quella cioè costituita dalle Federal Reserve Banks americane? Giovane d'anni — essendo sorte contemporaneamente allo

së madhe — Federal Reserve System, me qevernimin e tij të kujdesshëm, e përpoq më parë të lirë pa faqi influencat inflacioni të sabotet ari që hynin së Amerikë. dhe pastaj të ndalonte ajo inflacion të kredis, dhe në fund fare t'u kundërvëronte frenimet të spekulacionit së Borsë. Inde tra. Nga çdo anë Federal Reserve-i u godit nga kritikat të ftohtësia të të paktë qeverit. Dhe dukej sikur se, sikur Federal Reserve-i nuk t'u kishte ndalur inflacionin e monedhës dhe të kredis, kush e di ç'far krize do t'i kish ndodhur dhe do t'i ndodhonte Shtetet e Bashkuar, kur se ekzistonin amerikanë që gjithnjë kishin në përtaqhin e saj të gjat të begatis. E sa kritika nuka duhjuan të gjithë Bankavet të tjera evropiane, së Itali si dhe së Gjermani, së Francë si dhe së Belgjikë, së Holandë si dhe në Holandë, në Danimarkë, Suedi, Norvegji, kur në kohët të vështirë gjë lufte, u dhanan regullimet monetare dhe kthimi së partisë me ar in. Kritikat pra jan të gjanta dhe të mohra kundër politikës së shkëmbimit monetar. Përkundrazi kur duhjoheni kundrejt inflacionistëve, kur kredia ishte i lehtë dhe gjithë, kur konjunkturat të ç'do lloji nga me shpejtësi, atëherë nuk dëgjohet më të ekspandohet politika e Bankës qëndrore—dhe pikërisht—mbasi konjunkturat—dhe pikërisht—mbasi konjunkturat—dhe pikërisht—mbasi konjunkturat

ësj të cilin Banka kursfleret nuk mund të akordojë. Banka mund të akordojë kredia me afat të shkurtër për blerjen e lendës së par për fabrikimin e produkteve që kan për t'u shitur, për blerjen e produkteve që kan për t'u eksportuar o për t'u shitur në vend, për blerjen e pluhëve dhe të farës për përmbëshimin e prodhimeve, dhe në këtë rast të fjetra. Por Banka nuk mund të japi kapitale për ngritjen ndërtesash, fabrikash, për blerjen makinash, sepse Banka nuk mund të prodhojë shumë vjet që t'i kthehen të hollat e saj. Banka duhet të jetë e sigurt për kthimin e të hollave, që ka dhënë hua, në një kohë të re gjatë, bile fjala as të realizohen prodhimet e që sjell, as të punohet landa e pare, as të shiten prodhimet e parashtruara. Banka ka një numër të madh kreditorësh: të gjithë ata që kanë në dorë bankonotat e saj. Duhet të mbajë gjithë bankonotat që i paraqiten me ar ose me valutë të huaj. Por në qoftë se të hollat e saj janë të investuara në shtëpira ose në fabrika, Banka nuk mundet të thotë posedimtarëve të bankonotave të saj: unë nuk të jap ar ose valutë, por të jap një copë të shtëpia në këtë, të fabrikës së saj të mobilies së saj tjetër. Për këto arsye Banka nuk mund të akordojë kredina me afat të gjatë, nuk mundet të kohët me kredina të patundshëm.

Banka përmbushet të gjitë kujdesin e vet në ndihmimin e kredis tregtar. Banka i ka dhënë një rrugë të mirë kudaritës, mund të them, të ekzistojë shqiptarë; aja sjell tash, pas i ka studiuar vet, karakteristikat, kushtet dhe qëllimet e shumëllojshmërive tregtare. Dhe në cilëndo, i a ka çmuar dhe mbrë kredit, jo në raport të një kapaciteti abstrakt biznesi, që ngjanë do të ish në të madh, por në relacion të saaj të kredis që Banka mund të akordojë, qetësisht, pa rrezikuar ekzistimin e dobësimin të formavet të sëpyetëme të mbulimit të qarkullimit të saj (ar, argjend, divisa të huaja, skonto, kredi). Me zvillimin normetar të plot të Shqipnis, d. m. th. me eliminacionin e mundshëm dëmtojnë të huaja që dëbe qarkullojn në Shqipëri, sepse lëmenë accordare e ce n'è un'altra che la Banca non può ad alcun costo concedere. La Banca può diventare il credito a breve scadenza per l'acquisto delle materie prime destinate alla fabbricazione dei prodotti che poi si venderanno, all'acquisto dei prodotti che poi si esporteranno o si smercieranno in Paese, all'acquisto di concimi e di sementi per il miglioramento dei raccolti e in casi altri così analoghi. Per contro la Banca non può fornire i capitali per costruire edifici, per erigere fabbriche, per comperare macchinari, perchè la Banca non può attendere anni e anni prima che le venga restituito il suo denaro. La Banca deve poter contare sulla restituzione del denaro prestato entro un periodo non lungo, entro cioè un ciclo di realizzo del raccolto, di lavorazione della materia prima, di vendita dei prodotti finiti. La Banca ha un numero grandissimo di creditori: tutti quelli, cioè, che posseggono i suoi biglietti. Essa deve scambiare contro oro o divise tutti i biglietti che le vengono presentati. Ma se i suoi denari sono investiti in case o in fabbriche, la Banca non può certo dire al portatore dei suoi biglietti: io non ti dò nè oro o delle valute, ma ti dò invece un pezzo della casa di X, della fabbrica di Y, una macchina di Z. Ecco perchè la Banca non può accordare finanziamenti a lunga scadenza ossia impegnare in crediti d'immobilizzo.

La Banca invece mette ogni sua diligenza nell'agevolare il credito commerciale. La Banca ha bene avviato, per così dire, il catasto dell'economia albanese: essa conosce ormai, per proprio studio, le caratteristiche, le condizioni e i mezzi di molte ditte. Ed ha saputo e continuerà il credito di ciascuna, non in rapporto ad un'astratta capacità di fido di esse, che sarebbe certo maggiore, ma in relazione alla massa del credito che la Banca è in grado di tranquillamente accordare senza pericolo per il necessario equilibrio delle varie forme di espressione della sua circolazione (oro, argento, divise estere, sconti, crediti). Con l'unificazione monetaria completa dell'Albania, ossia con la eliminazione delle monete divisionali straniere che ancora circolano nel Paese, il

sia e kredis që mund të shndrohet do mundi të mbet mpift, dhe kështu do të mundi të mbet edhe sasia individuale e kredivet. Që tash Komiteti qendror i Bankës ka autorizuar këto kredira:

2	nga fr. A	1.000	fr. A.	2.000
9	" "	2.000	"	18.000
9	" "	3.000	"	27.000
17	" "	4.000	"	68.000
20	" "	5.000	"	100.000
14	" "	6.000	"	84.000
7	" "	7.000	"	49.000
2	" "	7.500	"	15.000
21	" "	8.000	"	168.000
1	" "	9.000	"	9.000
42	" "	10.000	"	420.000
9	" "	12.000	"	108.000
1	" "	14.000	"	14.000
17	" "	15.000	"	255.000
1	" "	16.000	"	16.000
29	" "	20.000	"	580.000
7	" "	25.000	"	175.000
15	" "	30.000	"	450.000
2	" "	35.000	"	70.000
6	" "	40.000	"	240.000
1	" "	45.000	"	45.000
5	" "	50.000	"	250.000
1	" "	100.000	"	100.000
1	" "	150.000	"	150.000
1	" "	400.000	"	400.000
24	(për shuma të ndryshme)		"	355.856

Sasia e kredis që Banka ka vënë në dispozicion të mundit nuk është e pakët, sidomos kur të merret parasysh që deri në themelimin e Institutit, shtëpitë tregtare shqiptare në praktikë nuk kishin ndonjë rast të gjenin kredi direkt në Shqipëri. Por kjo kredi mund të mbetet edhe më. Në raport me tre elementët e shtëpive të Bankës, për shkak të unifikimit monetar dhe të mbledhurit të kapitalit; shtrirjen e numrit dhe e kapitalit të tanj. Dhe do t'i ndihmoj shumë rritjes së operacioneve kredite edhe emanacioni i legjislacionit tregtar modern që shumë herë ka qenë kërkuar, dhe në favor të cilit nuk gezimin të drejtohem autoritetevet që gjendem këtu.

volume del credito accordabile potrà sensibilmente aumentare e così potrà essere accresciuta la misura individuale dei fidi. Già ora, per altro, il Comitato centrale della Banca ha autorizzato i seguenti crediti:

2	a Fr. A.	1.000	Fr. A	2.000
9	" "	2.000	"	18.000
9	" "	3.000	"	27.000
17	" "	4.000	"	68.000
20	" "	5.000	"	100.000
14	" "	6.000	"	84.000
7	" "	7.000	"	49.000
2	" "	7.500	"	15.000
21	" "	8.000	"	168.000
1	" "	9.000	"	9.000
42	" "	10.000	"	420.000
9	" "	12.000	"	108.000
1	" "	14.000	"	14.000
17	" "	15.000	"	255.000
1	" "	16.000	"	16.000
29	" "	20.000	"	580.000
7	" "	25.000	"	175.000
15	" "	30.000	"	450.000
2	" "	35.000	"	70.000
6	" "	40.000	"	240.000
1	" "	45.000	"	45.000
5	" "	50.000	"	250.000
1	" "	100.000	"	100.000
1	" "	150.000	"	150.000
1	" "	400.000	"	400.000
24	(per importi vari)		"	355.856

Il volume del credito posto dalla Banca a disposizione del Paese non è indifferente, specie se si rifletta che fino alla costituzione dell'Istituto le ditte albanesi non avevano praticamente alcuna occasione di trovare all'interno. Ma il credito stesso potrà accrescersi ulteriormente in funzione di tre elementi: lo sviluppo della Banca, per effetto dell'unificazione monetaria e dell'accumularsi del risparmio, lo sviluppo del numero e della consistenza patrimoniale delle ditte, l'afflusso del capitale estero. E gioverà richiamare all'incremento delle operazioni creditizie l'emanazione della già tante volte invocata legislazione commerciale moderna, la lavoro della quale mi permetto di rivolgere un caldissimo appello alle autorità qui presenti.

Nuk dua të kaloj, për sa i përket këtij çështjeje, dëshirës që ka manifestuar Qeveria Shqiptare me konvencionin bankar të 15 marsit 1925 për emancipimin e legislacionit civil tregtar, kambiar dhe bankar, nëpër nxjerrjen Fagia legislative dëshiron sot t'i japi krahit mjeset juridike të përputhshi ekonomik. Obligacionet, titujt kambiale, procedura e konkursit, ipotekat, magazinat e përgjithshme, bazat përbri mallrat dhe kambiat pengu, mënyrat e dhënies të kredis agrare, dahët të jen objekt i një legislacioni modern, të cilin dëshiron të shpejtë. Unë di që këto çështje në Shqipni kan qënë shumë here studjuar nga juristë dhe komisjone parlamentare. Dhoma e Tregtis Ndërkombëtare, nga ana e saj, ka pregatitur një projekt-kodë për regullimin juridik të kambjalit dhe të çekut, projekt që është rezultati më i përmirsuar i bashkpunimit ndërkombëtar në këtë fushë. Ilustrat kapitaj se Qeveria Shqiptare dëshiron të pajisi vendin me një legislacion perfekt që të korrespondojë edhe në tradicionet kombëtare, edhe në nevojat teknike moderne; por unë mar lejë të them se do të jetë një mirë të kemi më shumë se më pak perfeksion, veç se pasi të bëhej shpejt. Angli mak shumë që më vonë të sillen përmirsime. Një legislacion i mirë, një procedurë e mirë, dhe tribunale të mira janë kondita të domosdoshme për marrjen gjatë, në mënyrë të gjerë, të kapitalit të huaj në aktivitet ekonomik të një shteti të ri. Shqipnija ka interesin më të madh që të kët sa më shpejt këto kondita. Kjo gjë u dakordua nga shpejt me Kongresin e Dhomavet Tregtare Shqiptare, që analizë një kontribut të gjerë të eksperiences së tyre në studimin e problemavet krejtësore të ekonomis kombëtare.

Dhe me qënë se gjendemi në argumentin e regullimeve juridike dhe të administracionit të drejtësis, më vonë lejen të cheq ndërmjet l'em drejtësis së vjetër shqiptare. Duhet të deklarojmë, për eksperiencën e këtij vendi të pak të aktivizuar e me bankat, se, duke bër më të gjanë lojet dhe gjykatavet, bota ekonomike shqiptare merton besimin më të madh, dhe që kapitali

Non ricorderò — a tale proposito — l'impegno preso dal Governo albanese in virtù della convenzione bancaria del 15 marzo 1925, di provvedere alla necessaria legislazione civile, commerciale, cambiaria e ipotecaria, perchè è evidente che il potere legislativo è di per sè stesso desideroso di fornire al Paese gli strumenti giuridici del suo progresso economico. Le obbligazioni, i titoli di credito, la procedura concorsuale, le ipoteche, i magazzini generali, i crediti su merci e contro pegno, le modalità di esplicazione del credito agrario devono essere oggetto di una legislazione moderna, semplice e adeguata. Sò che questi argomenti sono stati in Albania ripetute volte studiati da giuristi e da commissioni parlamentari. La Camera di Commercio Internazionale, a sua volta, elaborò un progetto base di disciplina giuridica in materia di cambiale e di chèque che rappresenta il risultato più progredito della collaborazione internazionale in questo campo. Io ben comprendo che il Governo albanese sia desideroso di dotare il Paese di una legislazione perfetta che si leghi così alle antiche tradizioni nazionali come alle esigenze tecniche moderne, ma io mi permetterei di suggerire di voler eventualmente rinunciare alla perfezione, pur di far presto. Nulla vieta che ulteriori miglioramenti si conseguano in progresso di tempo. Una buona legislazione, una buona procedura e buoni tribunali sono condizioni essenziali per una larga partecipazione del capitale estero allo sviluppo economico di un Paese giovane. E l'Albania ha tutto l'interesse di possedere al più presto questi requisiti fondamentali: ciò, del resto, è stato messo in particolare rilievo dal recente congresso delle Camere di Commercio Albanesi, che hanno apportato largo contributo di apprezzabile esperienza nell'esame dei principali problemi dell'economia albanese.

E poichè mi è accaduto di toccare l'argomento degli ordinamenti giuridici e dell'amministrazione della giustizia, mi sia concesso di rendere il dovuto omaggio alla proficua attività albanese. Noi dobbiamo riconoscere, per l'esperienza di questi anni di inizio di attività bancarie, che, all'infuori e al disopra delle leggi e dei tribunali, il mondo economi-

i huaj — në qoft se do të çlaqet nevoja për të — mundet të bashkëpunojë për një aktivitet më të madh prodhimtarie dhe çështëtimi, për një prosperitet të përgjithshëm më të madh.

Bashkëpunimi i kapitalit të huaj mund të jetë (më apo) lejë të insistojë) një faktor i madh i rritadjes ekonomike të Shqipërisë. Bashkëpunimi i këtij për krijimin e industrive do t'i bëj bulë asaj nevoje ndihme për veralimin të rëja, nevojë të cilën Banka, për arsye parimi, nuk gjindet në pozitë të përmbushë. Kohë është e favorshme. Huaja e madhe që grupi nuk i Shtetit ka vënë të disponë, sikundër dihet, të Qeveria Shqiptare, çel një periudhë punimesh. Të prodhojë ndonjovet franga në të Bërit e shtatë — me rrjet e shtëpi të bredhë dhe në ndërmarrjet ndërshtetëse të Qeverdi Italjane — 14.027.394 franga të jenë: gjithsej afro 65 milion. Me këtë shumë do të ndërtohen rrugë, ura, limane, ndërtesa etj. Në qoft se shumimi për të dytë këto vepra dhe i dekompononi në elementët e tyre konstitutivë, do të shihni se gjithë këto të holla — në e dëshirojnë Shqipëria — do të ndahen midis klasvet shoqërore të ndryshme shqiptare.

Ç' janë ndërtesat? Janë gjë që punëtoria shqiptare do të mujerë nga gurorët dhe prandaj të holla që rgjelin në vend. Janë ullë që në ndonjë shqiptare mund të prodhojnë në Shqipëri. Janë gërryje dhe shtrojë mund shqiptar në Shqipëri prej punëtorësh shqiptarë. Janë dru ndërtimi që mund të qiten prej pyjevet shqiptarë. Janë gëlqerore. Janë pakë hekur, që duhet, sëmurë ky, shtëpi nga jashtë, por që, kudo, është pak gjë. Në qoft se mbledhim gjithë pjesët e ndryshme të një ndërtesë shihet se mbahjet për qind të saj nuk është veç se shpërblim punë dhe lindë e parë, e cila prap nuk është veç se punë. Kështu edhe për të u përfol atyvet, rrugarë, ëmbyesvet. Është për t'u dhënë — edhe për një limë më të madh prej kuar të paralvet bojnë — që lindë e mirëqëlluar të punëtorë nga impresa në Shqipëri, duke shpëtuar kështu nga shpenzime të kota transportimi.

co albanese è degno della miglior fiducia e che il capitale estero può, se desiderato, associarsi per una crescente attività di produttore e di scambi, per una crescente prosperità generale.

La partecipazione del capitale estero potrà essere — ne sia permesso di insistervi — un cospicuo fattore della rinascita economica dell'Albania. La collaborazione di esso per la creazione di industrie nuove è a quel tutto sogno di finanziamento per cassa [illegible], col la Banca, per ragioni di principio non è in grado di provvedere. Il momento è propizio. Il grosso prestito che il Gruppo amico della *Stee* ha messo, com'è noto, a disposizione del Governo albanese, apre un periodo di lavori d'opera. Ai cinquanta milioni di franchi oro originari si sono aggiunti — per l'aumentato valore della lira e grazie al benevolo assecondamento del Governo italiano — altri 14.027.394 franchi: in tutto circa 65 milioni. Con questa somma si devono costruire edifici, ponti, strade, porti ecc. Se esaminate un po' da vicino queste opere e le scomponete nei loro elementi costitutivi, Vedrete come la quasi totalità di questo denaro — se gli albanesi lo vogliano — debba finir coi distribuirsi fra le varie classi sociali albanesi.

Che cosa sono gli edifici? Sono pietra, che mano d'opera albanese può ricavare dalle cave albanesi e quindi denaro che resta in Patria. Sono marmi che un'industria albanese può produrre in Albania. Sono calce e sabbia che possono esser ricavate in Albania da ditte albanesi. Sono di legname da costruzione che i boschi albanesi possono fornire. Sono del cemento. Sono un po' di ferro, che si deve, questo, importare dall'estero, ma che in complesso rappresenta poca cosa. Se si somma l'insieme delle varie parti costitutive un edificio si vede che l'oro resta per resto di suo finire, in ultima analisi, col ridursi a retribuzione di lavoro e a materie prime indigene esso ancora, essenzialmente lavoro. E così le strade, così i ponti, così il porto. E' da augurarsi — anche per il massimo rendimento del Prestito dei lavori pubblici — che le materie occorrenti per le opere vengano fornite da imprese in Albania, evitando in tal modo inutili spese di trasporto e noli. Se in Albania non esistono ancora impre-

Edhe në mos gjëndem në Shqipni mpresa të prepatitura në industrin e lëndëvet tokësorë, të punuar të drurit etj. elementat shqiptare më të mirë të bashkohen me elementa të huaj kompetent teknikërisht, që kështu të filojë dhe të zhvillohet një industri lokale shqiptare. Periudhë i bashkëpunimit me eksperiencën dhe me kapitalin e huaj ka qën gjithnjë periudhi i par i zhvillimit industrial të Shtetevet të riaj, dhe ne dëshirojmë, në interesin e zhvillimit Shqiptar, që ky periudh të filojë edhe këtë.

Për, jo vetëm në lëmin e industrisë në kuadër të përgjithshëm mundësitë ekzistuese shqiptare dhe bashkëpunimi teknik dhe kapitalistik i huaj. Edhe në fushën eksplorimeve të arkeologjisë, të punëve botore, forma shqiptare mund të marrë pjesë duke bashkuar me organizmat e huaj të përgatitura nga përvoja e teknikën dhe të përdorë mëgjithë vigjilat edukuara. Mekanizmi mora vendi se, me ndihmën e një Shoqërie të madhe shqiptare — të Stankës-it — që formë këtë grup për të mar pjesë në ndërmarrje e punëvet botore. Dëshiroj që ky të jet një shembull pas të cilit të vazhdojnë të qetë me sviluar qëllimesh dhe me përfundime të kënaqëshme.

Kështu, zonjat e zotëj, po me përpunim të sigurtë dhe me theme të fuqia Shqipëria do të zgjerojë dhe do të kuroje organizmat e saj industrial dhe ekonomik, dhe do t'i lejojë Bankës të zgjerojë dhe të thellojë aktivitetin e saj.

Dhe me këtë rrim e më këto shpresë, në auspicin augusti të viti të par të Dinastis, që lidhet me periudhën e ndërtimit Italo-Shqiptare në simbolin e Skënderbeut dhe të Republikës së Venedikut, aliatë e'aj, kam nderin të deklaroj të çelur publikut Selin e re të Bankës Kombëtare të Shqipnis.

E Ju lutem të ngrihni gotën me mua një „Botës" të madhë L. M. të Tij Zogut të I Mbretit të Shqiptarvet.

se specializzate nelle industrie dei laterizi, della lavorazione del legno, delle cave, ecc. si associno i più intraprendenti elementi albanesi con ditte tecnicamente competenti dell'estero e diano così origine e sviluppo ad un'industria locale albanese. E' stata sempre questa, della collaborazione con l'esperienza e il capitale esteri, la prima fase dell'evoluzione industriale dei paesi giovani e noi ci auguriamo, nell'interesse dello sviluppo albanese, che ciò si abbia anche qui a verificarsi.

Non è, per altro, nel solo campo delle industrie ritenute ci dei materiali per i lavori pubblici che l'iniziativa albanese e la collaborazione tecnica e capitalistica dell'estero possono esplicarsi. Anche in quel campo che rappresenta il beneficio di integrare degli aggiudicatari di lavori pubblici, le ditte albanesi possono avere parte associandosi con organismi esteri, opportunamente preparati e attrezzati. Nel quadro di questo orientamento mi è stato particolarmente grato apprendere che, per l'iniziativa di una grande società albanese, la Stankës, un raggruppamento sarebbe intervenuto per partecipare alla esecuzione dei lavori pubblici. E' un esempio che mi auguro veder seguito, con serietà di propositi e con risultati pienamente soddisfacenti.

Così, passo per passo, ma con sicuro processo e con solido fondamento l'Albania allargherà e irrobustirà la sua struttura industriale ed economica e permetterà alla Banca di estendere e di approfondire la sua attività.

Con questo augurio e con questo voto, nell'auspicio augusto dell'anno primo della Dinastia, che si ricollega al periodo illustre della fratellanza italo albanese nel simbolo di Skanderbeg e della Serenissima sua alleata, io ho l'onore di dichiarare aperta al pubblico la nuova Sede della Banca Nazionale d'Albania.

E Vi prego di innalzare, con me, un caloroso evviva alla Maestà di Zog I, Re degli Albanesi.

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH